

ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অসমত জাতীয় জাগৰণ

মূল আলোচ্য বিষয়

- সামাজিক আৰু ভাষা সাহিত্য ভিত্তিক সংগঠনসমূহ
- ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা
- গোপীনাথ বৰদলৈৰ মন্ত্ৰীসভা
- প্ৰাক্ স্বাধীনতা কালৰ কিছু অনুষ্ঠান

৪.০০ : অসমীয়া জাতীয়তাবাদী চেতনাৰ উত্থান

১৮২৫ চনতে প্ৰথম ইংগো-ব্ৰহ্মী যুদ্ধৰ অসম-পৰ্বৰ সূচনা আৰু সমাপ্তি ঘটে। ১৮২৬ চনৰ ২৪ ফেব্ৰুৱাৰি তাৰিখৰ য়াণ্ডাবু সন্ধি মতে অসম ব্ৰহ্মদেশৰ ৰজাৰ হাতৰপৰা গৈ ইংৰাজৰ অধীন হয়। তেতিয়াৰপৰাই অসমত ইংৰাজ ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানিৰ শাসন আৰম্ভ হৈছিল। চিপাহী বিদ্ৰোহৰ পাছত, ১৮৫৮ খ্ৰীষ্টাব্দত ইংলেণ্ডৰ ৰাণীৰ ঘোষণা অনুসৰি ভাৰতৰ শাসন ব্ৰিটিছ ৰাজমুকুটৰ অধীন হৈছিল। ১৮২৬ চনৰপৰা ১৮৫৮ চনলৈ সময়ছোৱাক কোম্পানিৰ দিন বা কোম্পানিৰ আমোল বুলি কোৱা হয়। ইংৰাজসকলৰ আগমনে অসমত ক্ৰমান্বয়ে এক নতুন ৰাজনৈতিক তথা অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা কৰিছিল। ইংৰাজসকলে প্ৰৱৰ্তন কৰা আধুনিক শিক্ষাই ভাৰতীয় সমাজত দুই ধৰণে প্ৰভাৱ পেলোৱা দেখা যায়। এফালে আধুনিক পাশ্চাত্য শিক্ষাৰে প্ৰভাৱিত ভাৰতীয় শিক্ষিত শ্ৰেণীটোক তেওঁলোকৰ পুৰুষানুক্ৰমে চলি অহা পৰম্পৰাসমূহক এক সমালোচনাত্মক দৃষ্টিভংগীৰে চালি-জাৰি চাবলৈ অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল আৰু আনফালে

এই শিক্ষাই ১৯ শতিকাৰ শেষৰফালে ভাৰতবৰ্ষত এক জাতীয় চেতনা জাগ্ৰত হোৱাত অৰিহণা যোগাইছিল। বহু বিশিষ্ট ব্যক্তিয়ে জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰে অনুপ্রাণিত হৈ সমাজত দেশপ্ৰেম আৰু জাতীয়তাবাদী চেতনাৰ প্ৰসাৰ ঘটাইছিল। তেনে লেখকসকলে অসমতো এক নতুন সজাগতা আৰু জাতীয়তাবাদ গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ১৯ শতিকাৰ শেষাৰ্দ্ধত ভাৰতৰ আন আন ঠাইৰ দৰে অসমতো সৰ্বসাধাৰণে ঔপনিৱেশিক শাসন-শোষণৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ আৰম্ভ কৰিছিল। এই সময়ছোৱাতে জনসাধাৰণৰ সমস্যাবোৰৰ চৰ্চা আৰু সমাধান কৰিবলৈ কেইবাটাও সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক সংস্থাৰ জন্ম হৈছিল।

৪.০১ : অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধনী সভা

পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ বিস্তাৰে উনবিংশ শতিকাৰ মাজভাগত অসমত এক মধ্যবিত্ত শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ জন্ম দিছিল। স্বদেশপ্ৰীতি আৰু জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰে অনুপ্রাণিত এই শ্ৰেণীটোৱে নিজকে সংগঠিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এই প্ৰচেষ্টাৰ ফলস্বৰূপে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ উদ্যোগত ১৮৫৭ চনত জ্ঞান প্ৰদায়িনী সভাৰ প্ৰতিষ্ঠা হৈছিল। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল। অসমৰ বিদ্যালয়, কাৰ্যালয় আৰু আদালতত ১৮৩৭ চনৰপৰা বাংলা ভাষা প্ৰচলন কৰা চৰকাৰী সিদ্ধান্তৰ তেওঁ বিৰোধিতা কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাৰ স্বকীয়তা বক্ষা আৰু বিদ্যালয়, কাছাৰী তথা কাৰ্যালয়ত অসমীয়া ভাষা মাধ্যম হিচাপে পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যি আন্দোলন আৰম্ভ হৈছিল, সি পিছলৈ সাংস্কৃতিক জাগৰণৰ ৰূপ লৈছিল। ১৮৭৩ চনত অসমীয়া ভাষাক স্কুল, অফিচ-কাছাৰীত মাধ্যম হিচাপে পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। এই আন্দোলনে অসমত ভাষা ভিত্তিক জাতীয় চেতনা গঢ়ি তোলাত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছিল।

কলিকতালৈ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে যোৱা ছাত্ৰসকলে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য উন্নয়নৰ অৰ্থে বলিষ্ঠ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছিল। ফলত দেৱীচৰণ বৰুৱা আৰু গুণগোৱিন্দ ফুকনৰ নেতৃত্বত ১৮৭২ চনত 'অসমীয়া লিটাৰেৰী ছ'চাইটী' (Assamese Literary Society) নামৰ প্ৰথমটি সংগঠন কলিকতাত গঠন হৈছিল। এই অনুষ্ঠানৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য আছিল সাহিত্যচৰ্চা। কিন্তু ৰাজনৈতিক চিন্তাৰো প্ৰকাশ ঘটিছিল। ১৮৭২ চনত এই সংগঠনৰ প্ৰসিদ্ধ সদস্য জগন্নাথ বৰুৱা আৰু মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাই উক্ত ছ'চাইটীৰ তৰফৰপৰা সেই সময়ৰ ভাইচৰয় লৰ্ড নৰ্থব্ৰুকক এখন স্মাৰক-পত্ৰ দাখিল কৰিছিল। সেই স্মাৰক-পত্ৰত তেওঁলোকে অসমৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ উন্নয়ন আৰু অসম আৰু বংগৰ মাজত ৰেল সংযোগ স্থাপনৰ বাবে যাৱতীয় পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিবলৈ দাবী জনাইছিল। এই সংগঠনটো ১৮৮৫ চনলৈকে সক্ৰিয় হৈ আছিল।

বাংলা ছপাশালত অসমীয়া ভাষাৰ স্বতন্ত্ৰতাৰ ওপৰত হোৱা আক্ৰমণৰ প্ৰৱণতা লক্ষ্য কৰি সেই সময়ত কলিকতাত থকা অসমৰ ছাত্ৰসকলে অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্য

হেমকোষ প্ৰণেতা
হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা

উন্নয়নৰ হকে পুনৰ সংগঠিত হোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা মৰ্মে মৰ্মে অনুভৱ কৰিছিল। সেই উদ্দেশ্যেৰে ১৮৮৮ চনত অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী (অঃ ভাঃ উঃ সাঃ) সভা গঠিত হৈছিল। ইয়াৰ অন্তৰালত আছিল সেই সময়ৰ প্ৰসিদ্ধ ছাত্ৰ হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, কনকলাল বৰুৱা, চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা আৰু ৰমাকান্ত বৰকাকতী। এই সভাই অসমীয়াসকলৰ মাজত একতা আৰু জাতীয়তাবাদৰ ভাব গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছিল। এই সভাই অসমীয়া ভাষাৰ এক শক্তিশালী বিজ্ঞানসন্মত উদ্ভাৱণৰ লগতে অসমৰ সকলো পাঠশালাত পৰিশুদ্ধ আৰু উন্নত মানৰ ব্যাকৰণ প্ৰয়োগৰ বাবে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছিল। তদুপৰি, সভাই অসমৰ এক সৰ্বাত্মক সামাজিক ইতিহাস সংকলন আৰু সংস্কৃত বা অন্যান্য ভাষাৰ উল্লেখনীয় পুথিসমূহ অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰাৰ কামো অতি তৎপৰতাৰে হাতত লৈছিল। এই সভাৰ প্ৰচেষ্টাতে চৰকাৰে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ অত্যুকৃষ্ট কৃতি 'হেমকোষ' প্ৰকাশৰ কাম হাতত লৈছিল।

অঃ ভাঃ উঃ সাঃ সভাই বুৰঞ্জী, সংস্কৃতি, সাহিত্য আৰু ভাষা সম্পৰ্কে নিজৰ মাজতে বৌদ্ধিক আলোচনা অব্যাহত ৰাখিছিল আৰু ক্ৰমান্বয়ে অসমৰ ভিন্ন প্ৰান্তত ইয়াৰ শাখা প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে প্ৰচেষ্টা চলাইছিল। বহুতো অসমীয়া যুৱকে কলিকতাত শিক্ষা সমাপ্ত কৰি অসমলৈ ঘূৰি আহি ক'হিমা, তেজপুৰ, ডিব্ৰুগড়, শিৱসাগৰ, নগাঁও, যোৰহাট, বৰপেটা, গোৱালপাৰা আৰু গুৱাহাটীত অঃ ভাঃ উঃ সাঃ সভাৰ শাখা গঠনৰ বাবে অগ্ৰণী ভূমিকা লৈছিল। উল্লেখযোগ্য যে এই সভাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আলোচনী 'জোনাকী'য়ে অসমত এক নতুন যুগৰ সূচনা কৰিছিল।

৪.০২ : জোনাকী যুগ

অঃ ভাঃ উঃ সাঃ সভাই প্ৰকাশ কৰা জোনাকীয়ে অসমৰ সুধী সমাজত এক নতুন আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। অৰুণোদইৰ জৰিয়তে আৰম্ভ হোৱা সাহিত্যিক নৱজাগৰণে পৰিপূৰ্ণতা লাভ কৰিছিল জোনাকীৰ পাতত। জোনাকীৰ প্ৰথম সম্পাদক আছিল চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা। জোনাকীয়ে সেই সময়ৰ বহু নতুন সাহিত্যিক প্ৰতিভাবান লোকক উলিয়াই আনিবলৈ সক্ষম হৈছিল। জোনাকীৰ প্ৰথম সংখ্যাত এটা বিষয় স্পষ্ট কৰা হৈছিল যে ই ৰাজনীতিৰপৰা সম্পূৰ্ণ মুক্ত হৈ থাকিব। কিন্তু কালক্ৰমত স্বাভাৱিকভাৱেই

হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা

চন্দ্ৰ কুমাৰ আগৰৱালা

জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্তি

জোনাকীত প্ৰকাশিত কবিতা, প্ৰবন্ধ-নিবন্ধসমূহত লেখকসকলৰ জাতীয়তাবাদী চিন্তাৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল।

ব্ৰিটিছৰ আগমনৰ ফলত অসমৰ থলুৱা উদ্যোগ আৰু বাণিজ্যত যি নেতিবাচক প্ৰভাৱ পৰিছিল সেই বিষয়ে জোনাকীয়ে সচেতনতা সৃষ্টি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এই ক্ষেত্ৰত কনকলাল বৰুৱা আৰু কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্যই নিয়মীয়াকৈ অসমৰ অৰ্থনৈতিক অনগ্ৰসৰতা আৰু

প্ৰগতিৰ ধাৰা সম্পৰ্কীয় নিবন্ধ প্ৰকাশ কৰিছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'মোৰ দেশ', 'অসম সংগীত', 'বীণ ব'ৰাগী' আদি আৰু অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ ৰচনাই দেশপ্ৰেমৰ জয়গান গাইছিল। জোনাকীয়ে এক সাহিত্যিক তথা সামাজিক চেতনা জাগ্ৰত কৰিছিল।

৪.০৩ : অসম ছাত্ৰ সন্মিলন

১৯১৬ চনত অসম ছাত্ৰ সন্মিলন গঠন অসমৰ ইতিহাসৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা। এই সন্মিলনৰ প্ৰথম অধিবেশন লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সভাপতিত্বত গুৱাহাটীত অনুষ্ঠিত হৈছিল। এই সন্মিলনৰ মুখ্য উদ্দেশ্য আছিল অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধন কৰা। ছাত্ৰ সন্মিলনে অসমৰ বিভিন্ন বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰসকলৰ লগত মত আদান-প্ৰদান কৰি এক সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এই সন্মিলনে যদিও প্ৰথম অৱস্থাত ৰাজনৈতিক আলোচনা বা ৰাজনীতিত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হোৱা নাছিল, কিন্তু পিছলৈ দেশৰ জাতীয় আন্দোলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল।

এই সন্মিলনৰ বাৰ্ষিক অধিবেশনসমূহত বিখ্যাত সাহিত্যিক, শিক্ষাবিদ, চিন্তাবিদ আৰু ৰাজনীতিবিদসকলে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁলোকৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱা, আচাৰ্য প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ৰায়, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ উল্লেখযোগ্য। ছাত্ৰ সন্মিলনৰ মুখপত্ৰ আছিল মিলন। এইদৰে ছাত্ৰ সন্মিলনে অসমৰ শিক্ষা, সাহিত্য-সংস্কৃতি চৰ্চাৰ লগতে সাম্প্ৰদায়িক সম্প্ৰীতি আৰু জাতীয় চেতনা গঢ়াত যথেষ্ট অৱদান আগবঢ়াইছিল।

৪.০৪ : ৰায়ত সভা

১৯ শতিকাৰ শেষৰফালে কৃষকৰ বিভিন্ন সমস্যা সমাধানৰ অৰ্থে তেজপুৰ ৰায়ত সভা আৰু নগাঁও ৰায়ত সভাৰ জন্ম হৈছিল। তেজপুৰ ৰায়ত সভাৰ সংগঠনত আৰু তাৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণত বিশেষকৈ লক্ষ্মীকান্ত বৰকাকতি, হৰিবিলাস আগৰৱালা, লম্বোদৰ বৰা, ভৱানীচৰণ ভট্টাচাৰ্য আৰু অন্যান্য ভালেমান মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ লোকে মুখ্য ভূমিকা লৈছিল।

ৰায়ত সভাই অসমত ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তিত নতুন ভূমি নীতি আৰু ৰাজহ ব্যৱস্থাৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। ৰায়ত সভাৰ উদ্দেশ্য আছিল গ্ৰেজিং কৰ বন্ধ কৰা, মাটিৰ খাজনা হ্ৰাস কৰা আৰু পূৰ্ববংগৰপৰা হোৱা প্ৰব্ৰজন ৰোধ কৰা। অৱশ্যে ১৮৬১-১৮৯৩ চনত চৰকাৰে অসমত ভূমি ৰাজহ বৃদ্ধি কৰাৰ প্ৰতিবাদত উত্তৰ কামৰূপৰ ৰঙিয়া, লচিমা, সৰ্থেবাৰী আৰু দৰং জিলাৰ পথৰুঘাটত কৃষকসকলে গঢ়ি তোলা বিদ্ৰোহত ৰায়ত সভাই উদ্যোগ লোৱা নাছিল।

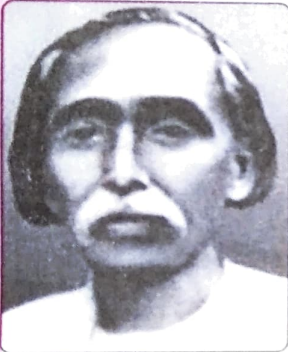
১৯৩০-৩৪ চনৰ আইন অমান্য আন্দোলনৰ সময়ছোৱাত অসম প্ৰাদেশিক কংগ্ৰেছ সমিতিৰ তত্ত্বাৱধানত অসমত পুনৰ ৰায়ত সভা সক্ৰিয় হৈ পৰিছিল। এই সময়ছোৱাতে কংগ্ৰেছ নেতাসকলে কৃষকসকলক ৰায়ত সভাৰ অধীনত সংগঠিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। নদুৱাৰ আৰু ছয়দুৱাৰ ৰায়ত সভা দুখন যথেষ্ট শক্তিশালী হৈ পৰিছিল। পিছলৈ

শিৱসাগৰ আৰু দৰঙতো ৰায়ত সভাৰ সংগঠন গঢ়ি উঠিছিল। আইন অমান্য আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচীৰ আৰ্হিত অসমত ৰায়ত সভাই ৫০ শতাংশ ভূমি ৰাজহ হ্রাস কৰাৰ দাবী উত্থাপন কৰিছিল।

ৰায়ত সভাসমূহক অধিক সক্ৰিয় আৰু শক্তিশালী কৰিবলৈ এক উমৈহতীয়া কেন্দ্ৰীয় সমিতি— সদৌ অসম ৰায়ত সভা ১৯৩৩ চনত গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ প্ৰথম অধিবেশন যোৰহাটৰ টিলিকি আমত ১৯৩৩ চনৰ ৮ এপ্ৰিল তাৰিখে কংগ্ৰেছ নেতা নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈৰ সভাপতিত্বত অনুষ্ঠিত হৈছিল। ১৯৩৪ চনত দেৰগাঁৱত অনুষ্ঠিত হোৱা দ্বিতীয়খন অধিবেশনত কমেও ৩০০০ কৃষকে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। এই অধিবেশনৰ সভাপতি আছিল ডাঃ হৰেকৃষ্ণ দাস। ১৯৩৪-৩৯ চনৰ ভিতৰত অসমত প্ৰায় ৩০০খন ৰায়ত সভা আছিল। কংগ্ৰেছ মন্ত্ৰীসভা গঠন হোৱাত ১৯৩৯ চনৰপৰা ৰায়ত সভাসমূহৰ কাম-কাজ নোহোৱা হৈ আহিছিল আৰু বিভিন্ন অঞ্চলৰ কংগ্ৰেছ সমিতিসমূহে ৰায়ত সভাসমূহ সামৰি লৈছিল।

৪.০৫ : আহোম সভা

পদ্মনাথ গোহাঁইবৰুৱাৰ নেতৃত্বত ১৮৯৩ চনত আহোম সভাৰ প্ৰতিষ্ঠা হৈছিল। এই সভাৰ প্ৰথম অধিবেশন ১৮৯৩ চনত শিৱসাগৰ জিলাত অনুষ্ঠিত হৈছিল। সংগঠিত হোৱাৰপৰা প্ৰায় ৪০ বছৰ ধৰি আহোম সভাৰ সম্পাদক আছিল পদ্মনাথ গোহাঁইবৰুৱা। আহোম জনগোষ্ঠীৰ ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, শৈক্ষিক, সাংস্কৃতিক অৱনতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই সভা গঠন কৰা হৈছিল। কানি বিৰোধী আন্দোলন আহোম সভাৰ এক অন্যতম কাৰ্য আছিল। আহোম জনগোষ্ঠীৰ মাজৰপৰা কানিৰ প্ৰচলন আঁতৰাবলৈ সভাই অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল।

পদ্মনাথ গোহাঁইবৰুৱা

১৯১০ চনত এই সভাক সদৌ অসম আহোম এছ'চিয়েছন নামেৰে নামকৰণ কৰা হৈছিল। এই এছ'চিয়েছনৰে এক উল্লেখযোগ্য ৰাজনৈতিক দাবী আছিল— 'আহোমসকলক চৰকাৰীভাৱে সংখ্যালঘু সম্প্ৰদায়ৰ মৰ্যাদা প্ৰদান কৰি তেওঁলোকৰ বাবে বিধানসভাত আসন সংৰক্ষণ কৰা আৰু পৃথক সমষ্টি (seperate electorate) গঠন কৰা। এই উদ্দেশ্যেৰে ১৯৩০ আৰু ৪০ৰ দশক দুটাত আহোম এছ'চিয়েছনে সক্ৰিয়ভাৱে দাবী উত্থাপন কৰিছিল। ১৯৪১ চনত আহোম এছ'চিয়েছনৰ ভিতৰচ'ৰাত বিভাজনে দেখা দিছিল। ইয়াৰ এচাম সদস্যই জাতীয় কংগ্ৰেছৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ এছ'চিয়েছনৰপৰা ওলাই গৈ জাতীয়তাবাদী আহোম সন্মিলন গঠন কৰিছিল। ১৯৫০ চনৰ পিছৰপৰা এই এছ'চিয়েছন ক্ৰমাৎ দুৰ্বল হৈ পৰে।

৪.০৬ : যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভা

১৮৮৪ চনত জগন্নাথ বৰুৱাৰ নেতৃত্বত যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভা স্থাপিত হয়। এই সভাৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আছিল ৰজা নৰনাৰায়ণ সিংহ বা মাজুমেলীয়া ৰজা আৰু প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক আছিল জগন্নাথ বৰুৱা। কলিকতাত পঢ়ি থকা সময়তে বংগৰ

কেইবাটাও সংস্থা যেনে— আঞ্চলীয় সভা, ভাৰতীয় সংস্থা আদিৰপৰা অনুপ্রাণিত হৈ বৰুৱাই অসমতো অসমীয়া সমাজৰ উন্নতিৰ হকে এক সংগঠন স্থাপন কৰিবলৈ প্ৰচেষ্টা চলাইছিল। জগন্নাথ বৰুৱাৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাত গঢ়ি উঠা এই সভাখনেই আছিল অসমৰ প্ৰথম ৰাজহুৱা ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান। এই সভাৰ মূল উদ্দেশ্যসমূহ আছিল :

- (১) ৰাইজৰ আশা, আকাংক্ষাৰ বিষয়ে চৰকাৰক অৱগত কৰোৱা
- (২) চৰকাৰৰ উদ্দেশ্য আৰু নীতি জনসাধাৰণক বুজোৱা আৰু
- (৩) জনসাধাৰণৰ অৱস্থাৰ উন্নতি সাধন কৰা।

যদিও এই সভাই প্ৰত্যক্ষভাৱে চৰকাৰৰ মুখামুখি হোৱা নাছিল, কিন্তু চৰকাৰী কুনীতিৰ বিৰুদ্ধে সক্ৰিয়ভাৱে মাত মাতিছিল। এই ক্ষেত্ৰত সভাই গ্ৰহণ কৰা কেইটামান উল্লেখযোগ্য কাৰ্য্যৱলী তলত উল্লেখ কৰা হ'ল :

- (১) ১৮৮৬ চনৰ চৰকাৰৰ ভূমি ৰাজহ ব্যৱস্থাৰ (Assam Land Revenue Regulation, 1886) বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল।
- (২) ১৮৯২-৯৩ চনত সভাই কৃষক সমাজৰ লগত একেলগে বৰ্ধিত কৰৰ বিৰোধ কৰিছিল।
- (৩) ১৮৯৩ চনত সভাই ৰাজকীয় কানি আয়োগৰ ওচৰত এখন স্মাৰকপত্ৰ দাখিল কৰি অসমৰ পৰা কানিৰ প্ৰচলন ক্ৰমাৎ উঠাই দিয়াৰ বাবে অনুৰোধ কৰিছিল।

এই সভাই ১৯০৫ চনৰ বংগ বিভাজনৰ তীব্ৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। তেওঁলোকে পূৰ্ব বংগৰ সৈতে অসমক সাঙুৰি দিলে অসমৰ ৰাজনৈতিক ভৱিষ্যৎ বিপদাপন্ন হ'ব বুলি মতামত আগবঢ়াইছিল। কিন্তু ১৯০৫ খ্ৰীষ্টাব্দৰ ১ নৱেম্বৰ তাৰিখে তদানীন্তন অসমৰ মুখ্য আয়ুক্ত (Chief Commissioner) ব্যামফিল্ড ফুলাৰে (Bamfylde Fuller) গুৱাহাটীত উপস্থিত হৈ (মিউনিচিপালিটী কাৰ্যালয়ত) বংগ ভংগই অসমৰ উপকাৰ কৰিব বুলি কোৱাত অসম এছোচিয়েচনৰ সম্পাদক মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভাৰ সভাপতি জগন্নাথ বৰুৱাই বংগ ভংগবিৰোধী মনোভাব ত্যাগ কৰিছিল। সভাই এই নতুন প্ৰদেশত অসমীয়া জনসাধাৰণৰ অধিকাৰ সংৰক্ষণ কৰিবলৈ দাবী জনাইছিল। জগন্নাথ বৰুৱাৰ মৃত্যুৰ পিছত সাৰ্বজনিক সভা দুৰ্বল হৈ পৰিছিল যদিও ১৯২১ চনলৈকে ই কোনোমতে জীয়াই আছিল।

৪.০৭ : আছাম এছ'চিয়েছন

অসমৰ কথা সামগ্ৰিকভাৱে চিন্তা কৰিবলৈ আৰু অসমৰ জনসাধাৰণৰ ইচ্ছা-আকাংক্ষাক চৰকাৰৰ ওচৰত নিবেদন কৰাৰ বাবে ১৯০৩ চনত মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ নেতৃত্বত আছাম এছ'চিয়েছন নামৰ অনুষ্ঠানৰ জন্ম হৈছিল। ১৯০৫ চনত ডিব্ৰুগড় চহৰত অনুষ্ঠিত হোৱা এই এছ'চিয়েছনৰ প্ৰথমখন অধিবেশনত গৌৰীপুৰৰ ৰাজা প্ৰভাতচন্দ্ৰ বৰুৱাক সভাপতি, জগন্নাথ বৰুৱাক উপ-সভাপতি আৰু মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাক সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচন কৰা হৈছিল। আছাম এছ'চিয়েছনে অসমৰ ৰাইজৰ মুখপাত্ৰ হিচাপে সেৱা

ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অসমত জাতীয় জাগৰণ

DAILY ASSAM

আগবঢ়াইছিল। অৱশ্যে ই প্ৰত্যক্ষ আৰু সক্ৰিয়ভাৱে চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে কাৰ্যপন্থা লোৱা নাছিল। ই শান্তিপূৰ্ণভাৱে আৰু সাংবিধানিক আৰু প্ৰশাসনিক সংস্কাৰৰ মাধ্যমেৰেহে ৰাইজৰ সমস্যাসমূহ সমাধানৰ পোষকতা কৰিছিল। এছ'চিয়েছনৰ কেইবাজনো সদস্য আইন সভাৰো সদস্য হোৱা বাবে সভাৰ প্ৰস্তাৱসমূহ আইন সভাত কাৰ্যকৰী কৰোৱাৰ সুবিধা পাইছিল। আছাম এছ'চিয়েছনে কৰা কামৰ কেইটামান উদাহৰণ হ'ল :

- (১) পৌৰসভাত চৰকাৰী বিষয়া আৰু লোকেল ব'ৰ্ডত চাহ খেতিয়কৰ আধিপত্যৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।
- (২) এছ'চিয়েছনে স্থানীয় সমিতিসমূহৰ গণতান্ত্ৰিকীকৰণৰ দাবী উত্থাপন কৰিছিল।
- (৩) বৰ্ধিত কৰ, চৰকাৰৰ শুল্ক ব্যৱস্থা আৰু কানিৰ প্ৰচলনৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।
- (৪) শিক্ষাৰ দিশত অসমক আগবঢ়াই নিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। সেয়েহে এছ'চিয়েছনে কটন কলেজত অসমীয়া শিক্ষকৰ নিযুক্তি আৰু অসমত কাৰিকৰী শিক্ষানুষ্ঠান স্থাপনৰ হকে মাত মতিছিল।

বংগ বিভাজনৰ বিৰোধিতা কৰি অসমক পূব বংগৰপৰা পৃথক কৰিবলৈ ১৯০৭ চনত এছ'চিয়েছনে চৰকাৰৰ ওচৰত স্মাৰক-পত্ৰ দাখিল কৰিছিল। কিন্তু পিছত এছ'চিয়েছনেও বংগ বিভাজনৰ ক্ষেত্ৰত সাৰ্বজনিক সভাৰ দৰে একে ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। এছ'চিয়েছনে বিধানসভাত প্ৰতিনিধিত্বৰ দাবী উত্থাপন কৰিছিল। ১৯১৮ চনৰ মণ্টেগ'-ছেমছফ'ৰ্ড ৰিপ'ৰ্টৰ আধাৰত প্ৰস্তাৱিত শাসন সংস্কাৰত অসমকো সামৰি লোৱাৰ দাবী তুলিছিল। সেই উদ্দেশ্যেৰে ১৯১৭ চনত কলিকতালৈ এটি সাতজনীয়া সঁজাতী দল পঠিওৱা হৈছিল। আনকি এছ'চিয়েছনে নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ আৰু প্ৰসন্নকুমাৰ বৰুৱাক সঁজাতী হিচাপে লগুনলৈ পঠিয়াইছিল। এছ'চিয়েছনৰ হেঁচাত অসম মণ্টেগ' সংস্কাৰ আঁচনিৰ অন্তৰ্ভুক্ত হৈছিল। ১৯২০ চনত অসমত বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপনৰ বাবেও দাবী জনাইছিল।

১৯২১ চনৰ অসহযোগ আন্দোলনত এছ'চিয়েছনে সক্ৰিয়ভাৱে যোগদান কৰিছিল আৰু ভাৰতীয় জাতীয় আন্দোলনত সক্ৰিয়ভাৱে যোগদান কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯১৬ চনত এছ'চিয়েছনে জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনলৈ অসমৰপৰা প্ৰতিনিধি পঠিয়াই এক যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰিছিল। নাগপুৰ অধিবেশনতো এছ'চিয়েছনৰ প্ৰতিনিধিয়ে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। এইদৰে জাতীয় কংগ্ৰেছৰ প্ৰভাৱ বাঢ়িবলৈ ধৰাত ১৯২১ চনত এছ'চিয়েছনে নিজস্ব স্বতন্ত্ৰ পৰিচয় পৰিত্যাগ কৰি জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অসম প্ৰাদেশিক কংগ্ৰেছ কমিটীৰ লগত চামিল হ'ল।

৪.০৮ : অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি

১৮৮৫ চনত স্থাপন হোৱা ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছে ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত এক নতুন অধ্যায়ৰ পাতনি মেলে। ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ দৰে অসমৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰপৰা প্ৰতিনিধিসকলে প্ৰথমৰপৰা জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনত অংশগ্ৰহণ কৰি আহিছিল।

ইতিমধ্যে ওপৰত আলোচনা কৰা হৈছে যে আছাম এছ'চিয়েছনে জাতীয় কংগ্ৰেছৰ নেতৃত্বত হোৱা ১৯২১ চনৰ অসহযোগ আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰি লাহে লাহে

সৰ্বভাৰতীয় ৰাজনীতিলৈ অগ্ৰসৰ হৈছিল। তাৰ আপাহতে সংগঠনটোৰ একাংশ নেতা-কৰ্মীয়ে এছ'চিয়েছনক কংগ্ৰেছৰ প্ৰাদেশিক কমিটিলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিল, কিন্তু আন একাংশই তাৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। কিন্তু জাতীয় কংগ্ৰেছৰ ৰাজনৈতিক কাম-কাজ তথা আৰ্হি-আঁচনিৰে অসমীয়া মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ একাংশক বাৰুকৈয়ে আকৰ্ষিত কৰিছিল। আছাম এছ'চিয়েছনক কংগ্ৰেছ সংগঠনলৈ ৰূপান্তৰিত কৰা উদ্দেশ্যৰে ছবিলাল উপাধ্যায়ৰ পৌৰোহিত্যত ১৮ এপ্ৰিল ১৯২১ চনত যোৰহাটত এখন বিশেষ অধিবেশন অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। সেই বছৰে জুন মাহত নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ, ছবিলাল উপাধ্যায়, কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ উদ্যোগত অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি গঠন কৰি আনুষ্ঠানিকভাৱে অসমত কংগ্ৰেছৰ ৰাজনীতিৰ পাতনি মেলে। উল্লেখযোগ্য যে ১৯২০ চনত নাগপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনত ভাষাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ৰাজ্য পুনৰ্গঠনৰ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হৈছিল। কংগ্ৰেছৰ এই নীতিয়ে অসমৰ জাতীয়তাবাদীসকলক বাৰুকৈয়ে উৎসাহিত কৰি কংগ্ৰেছৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰি তুলিছিল।

নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ

অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ প্ৰথমজন সভাপতি আছিল কুলধৰ চলিহা আৰু সম্পাদক নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ। অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ তত্ত্বাৱধানত ১৯২১ চনত মহাত্মা গান্ধীক অসমত অহসযোগ আন্দোলন প্ৰচাৰ কৰিবলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা হৈছিল। সেই বছৰৰ আগষ্ট মাহত গান্ধীৰ অসম ভ্ৰমণে নৱগঠিত কংগ্ৰেছৰ কৰ্মীসকলৰ মাজত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। ফলস্বৰূপে অসহযোগ আন্দোলন অসমত অতি সক্ৰিয় হৈ পৰিছিল। অসম প্ৰাদেশিক কংগ্ৰেছ সমিতিয়ে ১৯২৬ চনত গুৱাহাটীৰ পাণ্ডুত জাতীয় কংগ্ৰেছৰ ৪১তম বাৰ্ষিক অধিবেশন আয়োজন কৰিছিল।

বিষ্ণুৰাম মেধি, সিদ্দিনাথ শৰ্মা, মৌলানা তৈয়বুল্লা, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী আৰু আন আন নেতাসকলে কংগ্ৰেছৰ পৰিকল্পনাসমূহ কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল। অসমত প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে নিৰ্বাচিত হোৱা প্ৰথমজন সভাপতি আছিল বিষ্ণুৰাম মেধি। তেওঁ ১৯৩০ চনৰপৰা ১৯৩৯ চনলৈ সভাপতিৰ কাৰ্যভাৰ চলাইছিল। ১৯৪৬ চনৰ সাধাৰণ নিৰ্বাচনত বৃহৎ জয়েৰে কংগ্ৰেছে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰিছিল আৰু গোপীনাথ বৰদলৈ অসম প্ৰদেশৰ প্ৰথমজন প্ৰধানমন্ত্ৰী হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈছিল। যেতিয়া কেবিনেট মিছনে অসম আৰু উত্তৰ-পূবক পূৰ্ববংগৰ লগত সাঙুৰি গোট 'গ' (Group C)ত সন্নিবিষ্ট কৰাৰ বাবে আগবাঢ়িছিল তেতিয়া বৰদলৈৰ মন্ত্ৰীসভাই তাৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰিছিল। গান্ধীৰ সমৰ্থন আৰু বৰদলৈৰ নেতৃত্বত হোৱা আন্দোলনৰ ফলত অসম 'গ' গোটত অন্তৰ্ভুক্ত নহ'ল।

৪.০৯ : স্বদেশী আন্দোলন আৰু অসম

অসমৰ সৈতে পূৰ্ববংগক সংলগ্ন কৰি নতুনকৈ গঠন কৰিব বিচৰা প্ৰদেশখনক প্ৰথম অৱস্থাত 'পূৰ্ব বংগ' (Eastern Bengal) নামেৰেহে নামকৰণ কৰা হৈছিল। 'অসম' নামেৰে জনাজাত বিশাল ভূ-খণ্ডক প্ৰস্তাৱিত প্ৰদেশখনৰ ভৌগোলিক সীমাৰ ভিতৰত ৰাখিও 'অসম' নামটো প্ৰদেশখনৰ শিৰোনামৰ পৰা বিলুপ্ত কৰিছিল। এক কথাত ক'বলৈ হ'লে অসমে নিজস্ব

অস্তিত্ব প্ৰায় হেৰুওৱাৰ উপক্ৰম হৈছিল। কিন্তু প্ৰস্তাৱিত প্ৰদেশখনৰ নামটোৰ লগত অসম শব্দটো যোগ নোহোৱাত অসমস্থিত ইউৰোপীয় চাহ খেতিয়ক সংস্থাই আপত্তি দৰ্শাইছিল। আন্তৰ্জাতিক বজাৰত অসম চাহৰ বাবে বিখ্যাত হৈ পৰা হেতুকে ব্যৱসায়িক লাভৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পূৰ্ব বংগৰ লগতে অসম নামটোও সংলগ্ন কৰিবলৈ চাহ খেতিয়ক সংস্থাই জোৰ দি কোৱাৰ পিছতহে নৱগঠিত প্ৰদেশখনে 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' নামটো পাইছিল।

১৯০৫ খ্ৰীষ্টাব্দৰ ১৬ অক্টোবৰ তাৰিখে বংগ বিভাজন কাৰ্যকৰী হোৱাৰ লগে লগে 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' এখন লেফ্টেনেণ্ট গৱৰ্ণৰ শাসিত প্ৰদেশ হয়। অসমৰ তদানীন্তন মুখ্য আয়ুক্ত ফুলাৰেই 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' প্ৰদেশৰ লেফ্টেনেণ্ট গৱৰ্ণৰ পদত অধিষ্ঠিত হয় আৰু একে সময়তে অসমৰ ৰাজধানী শ্বিলঙৰ পৰা ঢাকালৈ স্থানান্তৰিত হয়।

অসমৰ দুটা ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান 'যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভা' আৰু 'অসম এছোচিয়েচন'ৰ বংগ বিভাজন বিষয়ত মনোভাৱ আৰু ভূমিকা সম্পৰ্কে আগতে উল্লেখ কৰা হৈছে।

কিন্তু একে সময়তে পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, ত্ৰিগুণা বৰুৱা, ৰক্তিম বৰা প্ৰমুখ্যে এচাম মুখিয়াল ব্যক্তিৰ বংগ ভংগ বিৰোধী স্থিতি আছিল বিশেষ মন কৰিবলগীয়া। তেওঁলোকে অসমবাসীৰ মাজত বংগ ভংগৰ বিৰুদ্ধে প্ৰচাৰ চলাইছিল।

স্বদেশী আন্দোলনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া অসমলৈকে বিস্তাৰিত হৈছিল। বিশেষকৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ ধুবুৰী, গৌৰীপুৰ, গোৱালপাৰা, গুৱাহাটী, তেজপুৰ, ডিব্ৰুগড় আদিৰ নগৰ অঞ্চলত এই আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ পৰিছিল। অসমকেশৰী অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী আৰু গোবিন্দ লাহিড়ীয়ে গুৱাহাটীৰ ছাত্ৰসকলৰ মাজত বিদ্ৰোহী সংগঠন গঢ়ি তুলিছিল। তেওঁলোকে অসমৰ জিলাসমূহত স্বদেশী বস্ত্ৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰচাৰ চলাইছিল। ফলত অসমৰ মানুহে নিমখৰ পৰিবৰ্তে খাৰ, বিদেশী চেনিৰ সলনি বেনাৰসৰ চেনি, বিদেশী বস্ত্ৰৰ বিপৰীতে থলুৱা এড়ী, মুগা, কপাহী আৰু খাদী বস্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। গুৱাহাটীৰ এদল ছাত্ৰই সপ্তাহত দুদিন জাহাজঘাটত কুলীৰ কাম কৰি উপাৰ্জন কৰা ধন স্বদেশী আন্দোলনৰ পুঁজিলৈ দান কৰিছিল। অম্বিকাগিৰীয়ে 'বন্দিনী ভাৰত' নামৰ এখন বিদ্ৰোহাত্মক নাটক ৰচনা কৰিছিল। কটন কলেজিয়েট হাইস্কুলত নাটকখনৰ অভিনয় (৩১ জুলাই, ১৯০৬) চলি থকাৰ মাজতে পুলিচে মঞ্চৰ পৰা নাটকখনৰ পাণ্ডুলিপি বাজেয়াপ্ত কৰিছিল। ক্ষুদিৰাম বসু, বাৰীন্দ্র ঘোষ, উল্লাস কৰ দত্তৰ লগত যোগাযোগ কৰি অম্বিকাগিৰীয়ে 'সেৱা সংঘ' নামৰ এটা বিপ্লৱী সংগঠন গঢ়ি তুলিছিল। ১৯০৬ খ্ৰীষ্টাব্দৰ ৭ ছেপ্টেম্বৰ তাৰিখে ব্যামফিল্ড ফুলাৰক হত্যা কৰাৰ উদ্দেশ্যে গুৱাহাটী-শ্বিলং পথত এটা বোমা পুতিছিল। পুলিচে সন্বেদ পাই এই সন্দৰ্ভত অম্বিকাগিৰীক জেৰা কৰিছিল। ফলস্বৰূপে তেওঁ ১৯১৪ খ্ৰীষ্টাব্দলৈকে বৰপেটাত অন্তৰীণ বন্দী ৰূপে থাকিব লগা হৈছিল। ব্ৰিটিছ চৰকাৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাবাসীক স্বদেশী আন্দোলনৰ প্ৰভাৱৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এই উদ্দেশ্যে আগত ৰাখি চৰকাৰে হাতত লোৱা কেইটামান প্ৰধান জনহিতকৰ কাম আছিল এনেধৰণৰ—

অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী
(১৮৮৫-১৯৬৭)

- ১। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এণ্ট্ৰেঞ্চ পৰীক্ষাৰ পাঠ্যক্রমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা।
- ২। কটন কলেজক উন্নত মানৰ শিক্ষানুষ্ঠান হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ সকলো বিভাগতে স্নাতক মহলাৰ শ্ৰেণী মুকলি কৰা।
- ৩। ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত মৌজাদাৰী ব্যৱস্থা পুনৰ প্ৰয়োগ কৰা।
- ৪। মাটিত কুৰিদফীয়া বন্দোৱস্তিৰ প্ৰবৰ্তন কৰা ইত্যাদি।

এয়া স্বদেশী আন্দোলনৰ পৰোক্ষ প্ৰভাৱ বুলি ক'ব পাৰি।

সুৰমা ভেলী এছ'চিয়েছনৰ নেতৃত্বত সুৰমা উপত্যকাত এই আন্দোলন যথেষ্ট জনপ্ৰিয় হৈ পৰিছিল। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে শ্ৰীহট্ট, হবিগঞ্জ, শ্ৰীমংগল, লখাই, বনিয়াচংগ, কৰিমগঞ্জ, শিলচৰ আদি ঠাইত বহুতো জাতীয় বিদ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছিল।

৪.১০ : অসহযোগ আন্দোলন আৰু অসম

ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ ইতিহাসত অসহযোগ আন্দোলন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অধ্যায়। ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ নেতৃত্বত এই আন্দোলন ১৯২০ চনৰপৰা ১৯২২ চনলৈ চলিছিল। গান্ধীৰ সবল নেতৃত্বত এই আন্দোলনে অহিংস পথেৰে ব্ৰিটিছ শাসনৰপৰা ভাৰতবৰ্ষক মুক্ত কৰিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞা হৈছিল। মহাত্মা গান্ধীৰ আহ্বানত সমগ্ৰ দেশ যেতিয়া অসহযোগ আন্দোলনত নামি পৰিছিল তেতিয়া আছাম এছ'চিয়েছন এই আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিব নে নকৰে সেই সম্পৰ্কে নিশ্চিত নাছিল। গংগাগোবিন্দ বৰুৱা, তাৰাপ্ৰসাদ চলিহা, ঘনশ্যাম বৰুৱা আৰু চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ নেতৃত্বত একাংশই আছাম এছ'চিয়েছনে নিজৰ সুকীয়া অস্তিত্ব বৰ্তাই ৰাখি অসমৰ থলুৱা সমস্যাসমূহ সমাধানৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। যি কি নহওক অধিকাংশই কিন্তু সক্ৰিয় ৰাজনীতিত অংশগ্ৰহণ কৰাটো বিচাৰিছিল। ১৯২০ চনৰ ডিচেম্বৰত তেজপুৰত বহা ১৭ সংখ্যক অধিবেশনত তীব্ৰ বাক-বিতণ্ডাৰ অন্তত অসহযোগ আন্দোলনত অংশগ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ হৈছিল আৰু আন্দোলনৰ সমৰ্থনত কংগ্ৰেছৰ নীতি-নিৰ্দেশনা মানি চলিবলৈ সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল। ১৯২১ চনৰ জুন মাহত অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি গঠন হোৱাত এই আন্দোলনে সোনকালেই ৰাষ্ট্ৰীয় আন্দোলনৰ সৈতে একত্ৰিত হৈ পৰিছিল। কুলধৰ চলিহা আৰু নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ, দুয়োজন যথাক্ৰমে প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ সভাপতি আৰু সম্পাদক নিৰ্বাচিত হৈছিল।

১৯২১ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ অসম আগমনে এই আন্দোলন অধিক জনপ্ৰিয় কৰি তুলিছিল। গান্ধীয়ে ভাষণ প্ৰদান আৰু অংশগ্ৰহণ কৰা সভাসমূহত বৃহৎ সংখ্যক জনসাধাৰণে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। গান্ধীৰ আহ্বানক্ৰমে জনসাধাৰণে বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জন আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰি বিদেশী বস্ত্ৰসমূহৰ মেজি সাজি জুই লগাই দি ইয়াক বিসৰ্জন দিছিল। চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, অমিয় কুমাৰ দাস, মুহিবুদ্দিন আহমেদ আদিৰ নেতৃত্বত অসমৰ যুৱকসকলেও চৰকাৰী শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ বৰ্জন কৰি এই আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। সেইসকলৰ অগ্ৰগণ্য কেইজনমান হ'ল— লক্ষীধৰ শৰ্মা, ৰোহিণীকান্ত হাতীবৰুৱা, বিমলাকান্ত বৰুৱা, কনক চন্দ্ৰ বৰুৱা, বেণুধৰ শৰ্মা, তিলক শৰ্মা আদি। ছাত্ৰসকলক অনুসৰণ কৰি নবীন

চন্দ্ৰ বৰদলৈ, কুলধৰ চলিহা, তৰুণৰাম ফুকন, কামিনী কুমাৰ চন্দ্ৰ, বিষ্ণুৰাম মেধি আদি উকীলসকলেও ওকালতি এৰি আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। বহুতো চৰকাৰী বিষয়া আৰু শিক্ষকেও তেওঁলোকৰ দায়িত্ব এৰি দিছিল। আন্দোলনৰ বৰ্দ্ধিত প্ৰভাৱৰ ফলতেই গুৱাহাটী, নলবাৰী, যোৰহাট, তেজপুৰ, শিৱসাগৰ, নগাঁও, কৰিমগঞ্জ, মৌলবী বজাৰ আদি ঠাইত জাতীয় শিক্ষানুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। ১৯২১ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত গুৱাহাটীত প্ৰথম জাতীয় শিক্ষানুষ্ঠান বাল গংগাধৰ তিলকৰ স্মৃতিত 'তিলক সোঁৱৰণী স্কুল' প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। এই শিক্ষানুষ্ঠান প্ৰথমে ৰোহিণী কুমাৰ চৌধুৰীৰ ভৰলুমুখৰ বাসভৱনৰ চৌহদত আৰম্ভ কৰা হৈছিল। পিছত উজান বজাৰৰ অসম ক্লাবতে স্কুলখন স্থাপন কৰা হ'ল। এই আন্দোলনৰ নেতৃত্বই গঠনমূলক কাৰ্যপন্থাও গ্ৰহণ কৰিছিল।

অসমত এই আন্দোলনৰ এক উল্লেখযোগ্য প্ৰভাৱ আছিল— কানিৰ প্ৰচলন বন্ধ। কংগ্ৰেছ কৰ্মীসকলে সবলৰূপে কানিৰ প্ৰচলন বন্ধ কৰিবৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্যপন্থাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিততে প্ৰচলিত কানিৰ শুল্ক ১৯২০-২১ বিত্তীয় বৰ্ষত ১৬১৫ মোণৰপৰা ১৯২২-২৩ বিত্তীয় বৰ্ষত ৯৯৩ মোণ হৈছিল। কানি বিক্ৰীৰ ফলত উপাৰ্জিত ৰাজহৰ পৰিমাণ ১৯ লাখ টকা পৰ্যন্ত কমি গৈছিল। এই আন্দোলনৰ আন এটা উল্লেখযোগ্য গঠনমূলক কাম আছিল— খাদীৰ প্ৰচলন জনপ্ৰিয় কৰি তোলাৰ লগতে ইয়াৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰা।

বাগিচাৰ বনুৱাসকলৰ পৰাও এই আন্দোলনে প্ৰচুৰ সমৰ্থন লাভ কৰিছিল। বৃহৎ সংখ্যক চাহ বাগিচাৰ বনুৱাই এই আন্দোলনৰ দ্বাৰা তেওঁলোকৰ ওপৰত চলা ঔপনিৱেশিক শোষণৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। চেগাচেৰোকাকৈ তেওঁলোকে কেইবাটাও হৰতাল পালনৰ লগতে কাম বন্ধ কৰি অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। ১৯২১ চনৰ মে মাহত কৰিমগঞ্জ মহকুমাৰ অন্তৰ্গত চৰাগোলা আৰু লংগাই উপত্যকাৰ ১৩খন চাহ বাগিচাৰ প্ৰায় ৮০০০ বনুৱাই কংগ্ৰেছৰ নেতৃত্বত একলগ হৈ তেওঁলোকৰ ঔপনিৱেশিক শাসকৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰিছিল। মজুৰি বৃদ্ধিৰ দাবী জনোৱাৰ লগতে 'গান্ধী মহাৰাজৰ জয়' ধ্বনি দি তেওঁলোক বাগিচাৰপৰা ওলাই আহিছিল। মালিকসকলে বনুৱাসকলক বল প্ৰয়োগ কৰি ওভতাই আনিবলৈ জিলা প্ৰশাসনক হেঁচা দিছিল। এনে বল প্ৰয়োগৰ ফলত বহুতো বনুৱাৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু বাকীসকল বাগিচালৈ উভতি আহিবলৈ বাধ্য হৈছিল।

৪.১১ : আইন অমান্য আন্দোলন আৰু অসম (১৯৩০-৩৪)

১৯২৮ চনত পুনৰ সক্ৰিয় ৰাজনীতিলৈ ঘূৰি অহা মহাত্মা গান্ধীয়ে ১৯৩০ চনত আইন অমান্য আন্দোলনৰ আহ্বান জনায়। প্ৰশাসন ব্যৱস্থাটোক অচল কৰিবলৈ নিৰ্দিষ্ট আইনসমূহ অমান্য কৰাটোৱে ইয়াৰ উদ্দেশ্য আছিল। ১৯৩০ চনৰ ১২ মাৰ্চত সৰোজিনী নাইদু প্ৰমুখ্যে মুঠ ৭৮ গৰাকী সতীৰ্থ সহ গান্ধীজীয়ে সৰ্বমতী আশ্ৰমৰ পৰা ডাণ্ডিৰ সাগৰ পাৰলৈ প্ৰায় ২৪০ মাইল দূৰত্ব যাত্ৰা কৰে। ডাণ্ডিত গান্ধীজী আৰু সতীৰ্থসকলে নিজে নিমখ তৈয়াৰ কৰি চৰকাৰী লোন আইন ভংগ কৰে। দ্ৰুতগতিত এই আন্দোলন গোটেই দেশতে বিয়পি পৰে।

অসমত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, মহম্মদ তৈয়বুল্লা, বিষ্ণুৰাম মেধি, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী

আদিৰ নেতৃত্বত গুৱাহাটীৰ জজ খেলপথাৰত সকলো একত্ৰিত হৈ গান্ধীৰ লোগ সত্যাগ্ৰহৰ প্ৰতি নিজৰ আনুগত্য প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। সেই সময়ত কলিকতাৰ চি টি কলেজত পঢ়ি থকা লীলাধৰ বৰুৱাই এই দাণ্ডি যাত্ৰাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। কিন্তু লাহোৰ কংগ্ৰেছৰ সিদ্ধান্ত মতে আইন অমান্য কাৰ্যসূচী পালন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অসমত মতভেদ দেখা দিয়ে। অসমৰ কংগ্ৰেছ নেতৃত্বই ঘোষণা কৰিছিল যে অসম এনে এক বৃহৎ আন্দোলনৰ বাবে প্ৰস্তুত নহয়। তৰুণৰাম ফুকন, বোহিণী কুমাৰ চৌধুৰী, নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ আদি নেতাৰ আইন অমান্য আন্দোলনলৈ কোনো উৎসাহ নাছিল। আনহাতে, বিষ্ণুৰাম মেধি, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, মহম্মদ তৈয়বুল্লা, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী আদি নিষ্ঠাৱান কৰ্মীসকলে সীমিত অৰ্থনৈতিক পৰিসৰৰ মাজত সক্ৰিয়ভাৱে সাংগঠনিক কাম-কাজ অব্যাহত ৰাখিছিল। তেনেকুৱা পৰিস্থিতিত অসমত কংগ্ৰেছক সুসংগঠিত কৰাৰ প্ৰয়োজন হৈছিল। বিষ্ণুৰাম মেধি, মহম্মদ তৈয়বুল্লা আৰু অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীয়ে কংগ্ৰেছৰ সাংগঠনিক কাৰ্যত নেতৃত্ব দিছিল। আন্দোলনৰ বিভিন্ন দিশ চাবলৈ বহুতো নতুন সমিতি আৰু উপ-সমিতি গঠন কৰা হৈছিল। নতুনকৈ গঠিত এই সমিতিসমূহৰ উদ্দেশ্য আছিল— পূৰ্জি বৃদ্ধি কৰা, শোষণ আৰু দমনমূলক আইন অধ্যাদেশৰ বিৰোধ কৰা, বিদেশী বস্তু বৰ্জন কৰা আৰু কানি আৰু সুৰাৰ ব্যৱহাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰা।

অমিয় কুমাৰ দাসৰ দৰে যুৱ নেতাই ছাত্ৰসকলক আন্দোলনত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল। কিন্তু ছাত্ৰসকলৰ সঁহাৰি আছিল নিৰাশাজনক। সি যি কি নহওক ১৯৩০ চনৰ ১৪ এপ্ৰিল তাৰিখে নেহৰুক আৰু ৫ মে' তাৰিখে গান্ধীক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাৰ প্ৰতিবাদত বৃহৎসংখ্যক ছাত্ৰই হৰতাল কাৰ্যত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। ১৯৩০ চনৰ ৬ আৰু ১৪ মে' তাৰিখে ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ ছাত্ৰসকলে প্ৰতিবাদৰ কাৰ্যস্বৰূপে তেওঁলোকৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ বৰ্জন কৰিছিল। সেই সময়তে জে আৰ কানিংহামে ১৯৩০ চনত প্ৰকাশ কৰা কানিংহাম চাৰ্কুলাৰৰ বাবে পৰিস্থিতি অধিক স্পৰ্শকাতৰ হৈ পৰিছিল। এই চাৰ্কুলাৰ মতে, ছাত্ৰ আৰু তেওঁলোকৰ অভিভাৱকসকলে কোনো ধৰণৰ ৰাজনৈতিক কাৰ্যকলাপত অংশগ্ৰহণ নকৰাৰ লিখিত প্ৰতিশ্ৰুতি দিবলগীয়া হৈছিল। দোষী সাব্যস্ত হোৱাসকলক জৰিমনা বিহাৰ লগতে ছাত্ৰ বৃত্তিৰপৰা বঞ্চিত কৰা হ'ব বুলি এই জাননীত প্ৰকাশ কৰা হৈছিল। ছাত্ৰসকলে এই অপমানজনক নিৰ্দেশনাৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ কৰিছিল যিয়ে পিছলৈ অসমত আইন অমান্য আন্দোলনৰ প্ৰসাৰত অৰিহণা যোগাইছিল।

অসম ছাত্ৰ সন্মিলনে ইয়াৰ আঁচনি আৰু কাৰ্যপন্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ গুৱাহাটীত এখন বিশেষ সভা অনুষ্ঠিত কৰিছিল। তেওঁলোকে চৰকাৰী শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ বৰ্জনৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল। ১৯৩০ চনত জুলাই আৰু আগষ্ট মাহত ১৫, ১৮ ৬জন মুঠ ছাত্ৰৰ প্ৰায় ৩১১৭ জনে নিজৰ শিক্ষানুষ্ঠান এৰিছিল। ইয়াৰ পিছতেই কানি আৰু মদৰ দোকানসমূহ বন্ধ কৰা হৈছিল। ৫০ শতাংশ মাটিৰ খাজনা হুসৰ দাবীৰে খেতিয়কসকলে আন্দোলনত জড়িত হৈ পৰিছিল। ঠায়ে ঠায়ে বন আইন উলংঘা কৰাৰ চেষ্টা চলিছিল। ছাত্ৰসকলৰ এই আন্দোলন সুৰমা উপত্যকালৈও প্ৰসাৰিত হৈছিল।

অমিয় কুমাৰ দাস

৪.১২ : ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন আৰু অসম

জাপানে ১৯৪২ চনত ছিংগাপুৰ আৰু বেংগুৰ দখল কৰাৰ পিছত, ভাৰতলৈ দ্রুত গতিত অগ্ৰসৰ হৈছিল। গান্ধীজী আৰু কংগ্ৰেছ দলৰ অন্য নেতাসকলে ভাবিছিল যে ভাৰতত ব্ৰিটিছসকলৰ অস্তিত্বই জাপানীসকলক ভাৰত আক্ৰমণ কৰিবলৈ প্ৰৰোচিত কৰিব। ঘটনাক্ৰমে, বহু আলোচনা-বিলোচনাৰ পিছত ১৯৪২ চনৰ ৮ আগষ্টত সৰ্বভাৰতীয় কংগ্ৰেছ কমিটিয়ে বোম্বাইত বিখ্যাত 'ভাৰত ত্যাগ' আন্দোলনৰ ঘোষণা কৰিছিল। গান্ধীজীয়ে ঐতিহাসিক আগষ্ট সভাত বোম্বাইৰ গোৱালিয়া টেংকত নিজৰ ভাষণ দিছিল, যিখন ঠাইক পৰবৰ্তী সময়ত 'আগষ্ট ক্ৰান্তি মৈদান' নামেৰে নামকৰণ কৰা হৈছে। তৎক্ষণাত ব্ৰিটিছ শাসনৰ অন্ত পেলাই অনতিপলমে ভাৰতক স্বাধীনতা প্ৰদানৰ দাবীত এক মহান সংগ্ৰাম আৰম্ভ হৈছিল। এই আন্দোলনৰ সময়ছোৱাত গান্ধীজীয়ে তেওঁৰ শক্তিশালী 'কৰিম কিম্বা মৰিম (Do or die)' শ্লোগানেৰে জনতাক আন্দোলনলৈ আহান জনাইছিল। সকলো স্তৰৰ জনসাধাৰণে সেই আহানত উদ্বুদ্ধ হৈ আন্দোলনত মৰণপণ দি যোগদান কৰিছিল।

চৰকাৰে কঠোৰ হাতেৰে এই আন্দোলন দমন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। কংগ্ৰেছ দলক অবৈধ ঘোষণা কৰা হৈছিল আৰু এই দলৰ নেতাসকলক কাৰাগাৰলৈ নিক্ষেপ কৰা হৈছিল। হাজাৰ হাজাৰ লোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰি কাৰবাস দিয়া হৈছিল। বহুতো লোকৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু বহুতো লোক আহত হৈছিল।

ভাৰতৰ অন্যান্য প্ৰান্তৰ দৰে অসমতো কংগ্ৰেছৰ প্ৰধান নেতাসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাৰ লগতে অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি, জিলা কংগ্ৰেছ কমিটি আৰু অন্যান্য ঐক্যমঞ্চসমূহক অবৈধ ঘোষণা কৰা হৈছিল। সকলো ধৰণৰ সভা, হৰতাল আৰু মানুহৰ সমাগম নিষিদ্ধ কৰা হৈছিল। অসমত এই আন্দোলন অহিংসা পদ্ধতিৰে হৰতাল, শোভাযাত্ৰা, সমাৰোহ আৰু পিকেটিং আদিৰ জৰিয়তে আৰম্ভ হৈছিল। জেলত থকা নেতাসকলৰ ওপৰত পুলিচৰ অত্যাচাৰে সীমা চেৰাই যোৱাত এই আন্দোলনে বিপ্লৱ বা হিংসাত্মক ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল। জনসাধাৰণে চৰকাৰী ঘৰ-দুৱাৰ আক্ৰমণ কৰাৰ লগতে ৰেলপথ আৰু সামৰিক বাহিনীৰ অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ সৰবৰাহৰ পথসমূহ ধ্বংস কৰি দিছিল। বিশেষকৈ নগাঁও আৰু দৰং জিলাত চৰকাৰী ঘৰ-দুৱাৰ ধ্বংস কৰাৰ লগতে চৰকাৰী বিষয়াবোৰক হাৰাশাস্তি কৰা হৈছিল। হবিগঞ্জৰ চাহাবী বজাৰ, গোলাঘাটৰ সৰুপথাৰ, কামৰূপৰ পাণবাৰী, ৰঙিয়া আৰু শিৱসাগৰৰ চাফ্ৰাইত ৰেলপথ বগবোৱাৰ ঘটনা সংঘটিত হৈছিল।

সমগ্ৰ দেশজুৰি প্ৰসাৰিত এই আন্দোলনক ব্ৰিটিছ চৰকাৰে বিভিন্ন উপায়েৰে দমন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। শ শ নিৰপৰাধী মানুহ পুলিচৰ লাঠিচালনাত আহত হৈছিল আৰু যুদ্ধ শেষ নোহোৱালৈকে কংগ্ৰেছ নেতাসকলৰ বহিঃবিশ্বৰ সৈতে সকলো সম্পৰ্ক বন্ধ কৰি ৰখা হৈছিল। অসমতো এই আন্দোলন দমন কৰিবলৈ ব্ৰিটিছসকলে কঠোৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছিল। সৰুপথাৰত ৰেল বগবোৱাৰ অভিযোগত কুশল কোঁৱৰক ফাঁচি দিয়া হৈছিল। চৰকাৰে অতি কঠোৰ হাতেৰে ১৯৪২ চনৰ আন্দোলন দমন কৰিছিল। নগাঁৱৰ বেবেজীয়া, বাৰপুজীয়া, বঢ়মপুৰ, জোঙালবলু গড়, দৰঙৰ গহপুৰ, ঢেকিয়াজুলি,

বৰপেটাৰ পাটাছাৰকুছি আৰু গোৱালপাৰাৰ ফকিৰাগ্ৰাম আদি ঠাইত পুলিচৰ গুলিচালনাত ন্যূনধিক ২৭গৰাকী লোক ছহিদ হৈছিল। শ শ লোকে কাৰাবৰণ কৰিছিল। মৃত্যুবৰণ কৰাসকলৰ ভিতৰত গহপুৰৰ ১৪ বছৰীয়া কনকলতা বৰুৱাও আছিল।

ভাৰত ত্যাগ আন্দোলন প্ৰকৃতাৰ্থত এক গণ আন্দোলন আছিল। বহু হেজাৰ সাধাৰণ জনতাই অংশগ্ৰহণ কৰা এই আন্দোলনে ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইত হিংসাত্মক ৰূপ লৈছিল। ব্ৰিটিছ চৰকাৰেও আন্দোলনৰ নেতাসকলৰ লগতে হেজাৰ হেজাৰ মানুহ গ্ৰেপ্তাৰ কৰি ১৯৪৫ লৈকে জেলত আটক কৰি ৰাখিছিল। তদুপৰি চৰকাৰে ৰাইজৰ অসামৰিক অধিকাৰ, বাক স্বাধীনতা আৰু সংবাদ মাধ্যমৰ স্বাধীনতা খৰ্ব কৰিছিল। এনেধৰণৰ কঠোৰ নীতিৰ দ্বাৰা চৰকাৰে এই আন্দোলন দমন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। কিন্তু জেলৰ বাহিৰত থকা কিছুসংখ্যক নেতাই আত্মগোপন কৰি এই আন্দোলন অব্যাহত ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। আত্মগোপনকাৰী নেতাসকলৰ অন্যতম আছিল জয়প্ৰকাশ নাৰায়ণ, এছ এম যোশী, অৰুণা আছফ আলী, ৰামমনোহৰ লোহিয়া, সুচেতা কৃপালনী। অসমত

আত্মগোপনকাৰী সংগঠনৰ নেতৃত্ব বহন কৰিছিল শংকৰচন্দ্ৰ বৰুৱা, মহেন্দ্ৰনাথ হাজৰিকা, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, লক্ষ্মীপ্ৰসাদ গোস্বামী, ব্ৰজনাথ শৰ্মা আৰু গহনচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে। অকল বজালীতে ১৯৪৩ চনত কমেও ৩২টা গোপন স্বেচ্ছাসেৱী কেন্দ্ৰ গঠন হৈছিল। এনেধৰণৰ সংগঠন অসমৰ আন আন ঠাইত ঘাইকৈ কামৰূপ, নগাঁও, দৰং আৰু শিৱসাগৰতো গঠিত হৈছিল।

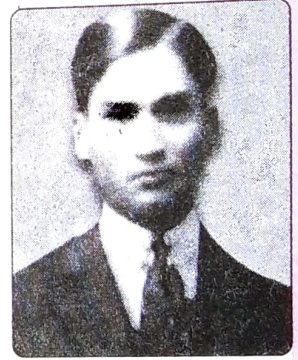
ব্ৰিটিছৰ সমান্তৰালভাৱে চৰকাৰ গঠন কৰা ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ একাংশ নেতাৰ অন্যতম কৰ্মসূচী আছিল। অসমৰ বজালী, ঢকুৱাখনা, বহা, জামুগুৰি, বাঁহজানি আদি ঠাইত আন্দোলনকাৰীয়ে গাঁও পঞ্চায়ত গঠন কৰি স্থানীয় শাসন গাঁওবাসীৰ হাতত তুলি দিছিল। কংগ্ৰেছৰ নেতাসকল জেল খাটি থকাৰ সময়তে ১৯৪৪ত ঔপনিৱেশিক চৰকাৰে সৰ্বশক্তি প্ৰয়োগ কৰি এই আন্দোলন দমন কৰিছিল। এই আন্দোলনৰ বিফলতাত বহু জাতীয়তাবাদী নেতা হতাশাগ্ৰস্ত হৈছিল।

৪.১৩ : বৰদলৈৰ মন্ত্ৰীসভা

দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত ১৯৪৬ চনত অনুষ্ঠিত হোৱা সাধাৰণ নিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছ দলে অসম বিধানসভাৰ মুঠ ১০৮খন আসনৰ ভিতৰত ৫৮খন আসন লাভ কৰি সংখ্যাগৰিষ্ঠ দল হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল। সংখ্যাগৰিষ্ঠ দলৰ নেতা হিচাপে গোপীনাথ বৰদলৈয়ে ১১ ফেব্ৰুৱাৰীত (১৯৪৬) চৰকাৰ গঠন কৰিছিল। প্ৰধানমন্ত্ৰী (পিছলৈ মুখ্যমন্ত্ৰী) বৰদলৈৰ মন্ত্ৰীসভাৰ আন আন সদস্যসকল আছিল— বসন্তকুমাৰ দাস, বিষ্ণুৰাম মেধি, জে নিকলছৰয়,

কনকলতা বৰুৱাৰ প্ৰতিমূৰ্তি

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা

ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু অসমত জাতীয় জাগৰণ

গোপীনাথ বৰদলৈ

বামনাথ দাস, বৈদ্যনাথ মুখার্জী আৰু আব্দুল মতলিব মজুমদাৰ। ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ প্ৰাকমুহূৰ্তত অসমৰ আন্তঃগাঁথনি যথেষ্ট দুৰ্বল আছিল। স্বাধীনতাৰ ঠিক পিছতেই উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলে সীমান্ত সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বলগা হৈছিল। ১৯৪৭ চনৰ দেশ বিভাজনে ভাৰতবৰ্ষৰ আন আন অঞ্চলৰ লগত উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ যোগাযোগ বিঘ্নিত কৰিছিল। মাত্ৰ ১২ কিলোমিটাৰ বহল এক সংকীৰ্ণ ভূখণ্ডইহে উত্তৰ-পূবক ভাৰতৰ লগত সংযোগ কৰিছিল। পাকিস্তানৰ পিছত পশ্চিমবংগ আৰু অসমৰ মাজৰ বেলপথ আৰু নদী পৰিবহণ হঠাতে পূব পাকিস্তানৰ অন্তৰ্গত হৈ গৈছিল। বিভাজনে বংগ, অসম আৰু আৰাকান অঞ্চলৰ মাজত জটিল অৰ্থনৈতিক সম্পৰ্ক বিঘ্নিত কৰিছিল। বিভাজনৰ পূৰ্বে এই অঞ্চলটোৱে (বংগ-অসম-আৰাকান) কৃষি শিল্পজাত সামগ্ৰী চাহ, নীল মৰাপাট, বেচম আদিৰ আন্তঃজাতিক ভিত্তিত বাণিজ্য কৰিছিল। কিন্তু বিভাজনৰ পিছত এই আন্তঃজাতিক পৰ্যায়ৰ অৰ্থনীতিৰ বিসৰ্জন দি প্ৰত্যেকেই নিজ নিজ জাতীয় অৰ্থনীতি গঠনত মনোনিবেশ কৰিছিল। অৰ্থনৈতিক বিশৃংখলাৰ মুখামুখি হোৱাৰ উপৰি উত্তৰ-পূব ভাৰতে অনুপ্ৰবেশকাৰীৰ সমস্যা আৰু ভৌগোলিক পুনৰ্গঠনৰ সমস্যাবো সন্মুখীন হৈছিল। ১৯৬২ চনৰ চীনৰ ভাৰত আক্ৰমণে উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ নিৰাপত্তাৰ প্ৰতিও প্ৰচণ্ড ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছিল। এইদৰে, বিভাজনৰ পিছত উত্তৰ-পূব অঞ্চলটো ভৌগোলিকভাৱে বিচ্ছিন্ন হৈ পৰিছিল আৰু একে সময়তে নিৰাপত্তাৰ ক্ষেত্ৰত এক স্পৰ্শকাতৰ অঞ্চললৈ ৰূপান্তৰিত হৈছিল।

এনে এক ৰাজনৈতিক, ভৌগোলিক আৰু অৰ্থনৈতিকভাৱে জুৰুলা হৈ পৰা অসম তথা উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ সামগ্ৰিক আৰ্থ-সামাজিক উন্নতিৰ বাবে স্বাধীনতাৰ পিছতেই আন্তঃগাঁথনি নিৰ্মাণত চৰকাৰে মনোনিবেশ কৰিছিল। আন্তঃগাঁথনিৰ লগতে মানৱ সম্পদৰ বিকাশ আছিল বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাৰ আন এক লক্ষ্য। বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাৰ নেতৃত্বত গঢ়ি উঠা কিছু অনুষ্ঠানৰ বিষয়ে তলত সংক্ষিপ্ত আলোচনা আগবঢ়োৱা হ'ল।

৪.১৩.১ : অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়

১৯১৩ চনত কৰিমগঞ্জত আৰু তাৰ ঠিক পিছতেই ১৯২৩ চনত তিতাবৰত অন্য

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মূল তোৰণ

এক কৃষি গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠাই অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আৰম্ভণি বুলি ক'ব পাৰি। যদিও এই কেন্দ্ৰসমূহে গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ অবিৰামভাৱে চলাই আছিল তথাপি এখন সুকীয়া কৃষি আৰু পশু মহাবিদ্যালয় অত্যাৱশ্যকীয় হৈ পৰিছিল। সেয়েহে ১৯৪৮ চনত নগাঁৱত অসম পশু মহাবিদ্যালয় আৰু যোৰহাটত অসম কৃষি মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। এই দুয়োখন মহাবিদ্যালয় সামৰি লৈ ১৯৬৯ চনত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপিত হয় আৰু পশু চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়খন

নগাঁৱৰপৰা বৰ্তমানৰ অৱস্থান গুৱাহাটীৰ খানাপাৰালৈ স্থানান্তৰিত কৰা হয়।

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ একমাত্ৰ আৰু প্ৰথম বৃত্তিমুখী বিশ্ববিদ্যালয়। এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মূল উদ্দেশ্যসমূহ চমুকৈ তলত দিয়া হ'ল :

- ❖ কৃষি খণ্ডত মানৱ সম্পদৰ বিকাশ।
- ❖ উৎপাদন বিকাশৰ বাবে নিৰন্তৰ গৱেষণা কৰা।
- ❖ প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ উন্নতি তথা ইয়াৰ ৰাজহুৱা প্ৰচাৰ কৰা।
- ❖ কৃষিখণ্ডত প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ব্যৱহাৰ প্ৰসাৰিত কৰা
- ❖ কৃষিখণ্ডৰ লগত জড়িত সকলো শ্ৰেণীৰ মাজত এক সামঞ্জস্য ৰক্ষা কৰা আৰু খাদ্যৰ ক্ষেত্ৰত নিৰাপত্তা সৃষ্টি কৰা।

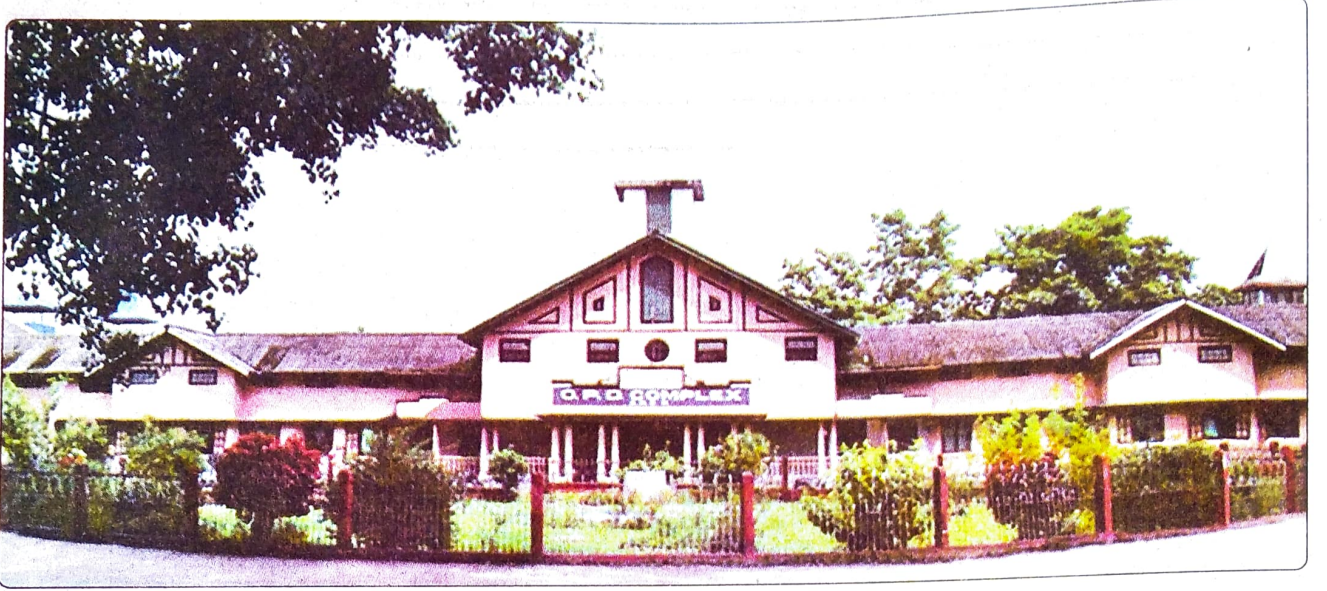
৪.১৩.২ : গৌহাটী (গুৱাহাটী) বিশ্ববিদ্যালয়

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় হৈছে উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ আটাইতকৈ পুৰণি আৰু প্ৰথমখন ৰাজহুৱা বিশ্ববিদ্যালয়। ১৯৪৮ চনৰ ২৬ জানুৱাৰি তাৰিখে এই বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছিল। গুৱাহাটী অৰ্থাৎ অসমত অতি সহজে এখন বিশ্ববিদ্যালয় হ'ব পাৰে এই অভিমত পোনতে প্ৰকাশ কৰিছিল ১৯১৭ চনত ভাৰত চৰকাৰে নিযুক্তি দিয়া কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয় আয়োগৰ অধ্যক্ষ ছাৰ মাইকেল ছেডলাৰে। সেই বছৰে ডিচেম্বৰ মাহত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত হোৱা আছাম এছ'চিয়েছনৰ বাৰ্ষিক বৈঠকত এখন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বাবে ৰাজহুৱা দাবী উত্থাপিত হৈছিল। ইয়াৰ পৰৱৰ্তী কালত যাৱতীয় তথ্য-পাতি সংগ্ৰহ আৰু এক উপযুক্ত স্থানৰ বিচাৰ কৰিবৰ বাবে ১৯৪০ চনত সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাক বিশেষ বিষয়া হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। অসম চৰকাৰৰ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় অধিনিয়ম ১৯৪৭ৰ অধীনত ১৯৪৮ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হয়। ১৯৪৮ চনৰ ২৬ জানুৱাৰি তাৰিখে অনুষ্ঠিত হোৱা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰথমখন আদৰ্শ সভা (কেট সভা)ৰ দিনটোকে বিশ্ববিদ্যালয়খনৰ প্ৰতিষ্ঠা দিৱস হিচাপে পালন কৰা হয়। প্ৰতিষ্ঠাকালত ইয়াৰ অধীনত ১৭খন মহাবিদ্যালয় আৰু ৮টি স্নাতকোত্তৰ বিভাগ আছিল। মহানগৰীৰ কেন্দ্ৰৰপৰা কাৰ্যক্ৰম আৰম্ভ কৰা বিশ্ববিদ্যালয়খন ১৯৫৫-৫৬ চনত বৰ্তমানৰ জালুকবাৰী চৌহদলৈ স্থানান্তৰিত হয়। বৰ্তমান বিশ্ববিদ্যালয় চৌহদ অঞ্চলটো গোপীনাথ বৰদলৈ নগৰ নামেৰে জনাজাত।

৪.১৩.৩ : অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়

উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ প্ৰথমখন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় স্থাপন হৈছিল ডিব্ৰুগড়ত। ১৯০০ চনতে ডিব্ৰুগড়ত ড° জন বেৰী হোৱাইটৰ ৫০,০০০ টকাৰ অনুদানৰ পুঁজিৰে 'বেৰী-হোৱাইট মেডিকেল স্কুল' স্থাপন হৈছিল। জনহিতৈষী ড° জন বেৰী হোৱাইট আছিল লখিমপুৰ জিলাৰ চিভিল ছাৰ্জন। ১৯১০ চনত এই চিকিৎসা বিদ্যালয়খনৰ ইংলেণ্ডৰপৰা দুটা এক্স-ৰে মেচিন আমদানি কৰি আনিছিল আৰু ৰেডিঅ'ল'জী বিভাগ আৰম্ভ কৰিছিল। দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত এই বিদ্যালয়খন ওচৰৰে এখন চিকিৎসালয়ৰ চৌহদলৈ স্থানান্তৰিত কৰা হৈছিল যিখন যুদ্ধৰ

সময়ত আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সৈন্য বাহিনীয়ে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। স্বাধীনতাৰ পিছত ১৯৪৭ চনৰ ৩ নৱেম্বৰ তাৰিখে এই বিদ্যালয়খনক আনুষ্ঠানিকভাৱে অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় নামেৰে নামকৰণ কৰা হৈছিল।

ডিব্ৰুগড়ৰ অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়ৰ চৌহদ

চিকিৎসা আৰু চিকিৎসা শিক্ষা সন্দৰ্ভত বৰ্ধিত চাহিদাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি নতুনকৈ চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰা প্ৰয়োজনীয়তা তীব্ৰ হৈ পৰিছিল। ১৯৫৯ চনত ৰাজ্য চৰকাৰে তেতিয়াৰ মুখ্যমন্ত্ৰী বিমলাপ্ৰসাদ চলিহা, বিত্তমন্ত্ৰী ফখৰুদ্দিন আলী আহমেদ আৰু তেতিয়াৰ স্বাস্থ্যমন্ত্ৰী ৰূপনাথ ব্ৰহ্মাৰ নেতৃত্বত অসমত দ্বিতীয়খন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ যো-জা কৰিছিল। সেই উদ্দেশ্যেৰে ১৯৫৯ চনৰ ৭ নৱেম্বৰ তাৰিখে এখন বিশেষজ্ঞ কমিটী গঠন কৰা হৈছিল। ১৯৬০ চনৰ ২৬ এপ্ৰিল তাৰিখে সেই কমিটিখনে ইয়াৰ প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিছিল। ১৯৬০ চনৰ ২৬ জুন তাৰিখে ৰাজ্য চৰকাৰৰ এক নিৰ্দেশ মৰ্মে অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় (ডিব্ৰুগড়)ৰ তেতিয়াৰ অধ্যক্ষ এছ এন শৰ্মাক জালুকবাৰীত অৱস্থিত পৰিত্যক্ত আয়ুৰ্বেদিক মহাবিদ্যালয়ত সেই বছৰৰে আগষ্ট মাহৰপৰা পাঠদান আৰম্ভ কৰিবলৈ সকলো যাবতীয় সা-সুবিধাৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিছিল। লগতে চৰকাৰে গুৱাহাটী আৰু শিলচৰত দুখন চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল। ১৯৬০ চনৰ ২০ ছেপ্টেম্বৰ তাৰিখে গুৱাহাটী চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়খন আনুষ্ঠানিকভাৱে আৰম্ভ কৰা হৈছিল। অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়ৰ তত্ত্বাৱধানত ১০০জন ছাত্ৰ নিৰ্বাচন কৰি গুৱাহাটী চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়ত প্ৰথমচাম ছাত্ৰৰ নামভৰ্তি কৰোৱা হৈছিল। ১৯৬৮ চনত শিলচৰ মেডিকেল কলেজ স্থাপিত হৈছিল।

মূল কথা

- ১৯ শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্ধত ভাৰতৰ বাকী অংশৰ দৰেই অসমতো ইংৰাজী শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ শক্তি বৃদ্ধি পাইছিল। এই শ্ৰেণীটোৱে এহাতে তেওঁলোকৰ সমাজখন সংস্কাৰৰ বাবে আগুৱাই আহিছিল; আনহাতে, তেওঁলোকে ঔপনিবেশিক শোষণৰ বিৰুদ্ধে সংগঠিত হৈ মাত মতিছিল। ফলস্বৰূপে বহুতো সংস্থা-অনুষ্ঠান গঢ়ি উঠিছিল। সংগঠনসমূহৰ নেতাসকলৰ আঞ্চলিক আকাংক্ষা আছিল যদিও ১৯২০ চনত জাতীয় কংগ্ৰেছৰ সৈতে প্ৰতিষ্ঠা হোৱা বলিষ্ঠ সংযোগে অসমক ৰাষ্ট্ৰীয় ৰাজনীতিৰ সৈতে সংযুক্ত কৰিছিল। এনেদৰেই অসমে স্বাধীনকামী জাতীয় আন্দোলনত অৰিহণা যোগাইছিল।
- স্বাধীনতাৰ প্ৰাক্ক্ষণত অসমে অনুপ্ৰৱেশকাৰীৰ সমস্যাৰ উপৰি অৰ্থনৈতিক আৰু বুনীয়াদী অনগ্রসৰতাৰ সমস্যাবো সন্মুখীন হৈছিল। গোপীনাথ বৰদলৈ আৰু তেওঁৰ মন্ত্ৰীসভাই এনেকুৱা একাধিক জটিল সমস্যাৰ সমাধান কৰিছিল। তেওঁলোকে এই অঞ্চলৰ সুখম উন্নয়নৰ অৰ্থেও আন্তৰিক প্ৰচেষ্টা চলাইছিল।

অনুশীলনী

অতি চমু উত্তৰৰ প্ৰশ্ন :

- ১। যাণ্ডাবু সন্ধি কেতিয়া হৈছিল?
- ২। কোম্পানিৰ আমোল বুলিলে কোনটো সময়ক বুজোৱা হয়?
- ৩। অসমত বাংলা ভাষাৰ প্ৰচলন কেতিয়া হৈছিল?
- ৪। বাংলা ভাষাৰ ঠাইত অসমত অসমীয়া ভাষাৰ পুনৰ প্ৰচলন কেতিয়া হৈছিল?
- ৫। অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ মুখপত্ৰখন কি আছিল?
- ৬। ৰায়ত সভাসমূহৰ মুখ্য উদ্দেশ্য কি আছিল?
- ৭। সদৌ অসম ৰায়ত সভাৰ গঠন কেতিয়া হৈছিল?
- ৮। আহোম সভাৰ সম্পাদক কোন আছিল?
- ৯। যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভা কেতিয়া আৰু কাৰ নেতৃত্বত গঠন হৈছিল?
- ১০। অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ প্ৰথম সভাপতি আৰু সম্পাদক কোন আছিল?
- ১১। অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে নিৰ্বাচিত প্ৰথমজন সভাপতি কোন আছিল?
- ১২। অসমৰ প্ৰথম প্ৰধানমন্ত্ৰী কোন আৰু কেতিয়া নিৰ্বাচিত হৈছিল?
- ১৩। কুশল কোঁৱৰক কি অপৰাধত ফাঁচী দিয়া হৈছিল?
- ১৪। গৌহাটী বিশ্ববিদ্যালয় কেতিয়া স্থাপিত হৈছিল?

১৫। অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় আনুষ্ঠানিকভাৱে কেতিয়া নামাংকিত হয়?

১৬। গুৱাহাটী চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় কেতিয়া আনুষ্ঠানিকভাৱে আৰম্ভ হয়?

চমু উত্তৰৰ প্ৰশ্ন :

- ১। 'অসমীয়া লিটাৰেৰী ছ'চাইটী'ৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।
- ২। জোনাকী যুগৰ উল্লেখযোগ্য জাতীয়তাবাদী উত্তৰণৰ এটা চমু আভাষ দিয়া।
- ৩। আহোম সভাৰ ৰাজনৈতিক দাবী সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখা।
- ৪। আছাম এছ'চিয়েছনে ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ ওচৰত উত্থাপন কৰা বিষয়সমূহ কি আছিল?
- ৫। অসমত অসহযোগ আন্দোলনত নেতৃত্ব দিয়া অসমীয়া নেতাসকলৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা।
- ৬। কানিংহাম চাকুলাৰৰ বিষয়ে লিখা।
- ৭। গোপীনাথ বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাই স্বাধীনতাৰ পিছত মুখামুখি হোৱা সমস্যা সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখা।
- ৮। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ চমু ইতিহাস লিখা।
- ৯। অসম চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ চমু ইতিহাস লিখা।

দীঘল উত্তৰৰ প্ৰশ্ন :

- ১। অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাৰ ভূমিকা আৰু কাৰ্য্যৱলীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
- ২। অসম ছাত্ৰ সন্মিলনৰ অৱদানৰ বিষয়ে লিখা।
- ৩। ৰায়ত সভাসমূহৰ উদ্দেশ্য আৰু ভূমিকা সম্পৰ্কে এটি খতিয়ান দাঙি ধৰা।
- ৪। যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভাৰ উদ্দেশ্য আৰু কাৰ্য্যৱলী সম্পৰ্কে লিখা।
- ৫। আছাম এছ'চিয়েছনৰ ব্ৰিটিছ শাসনাধীন অসমত সমাজ সংস্কাৰৰ বাবে আগবঢ়োৱা অৱদান সম্পৰ্কে লিখা।
- ৬। অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ জন্ম আৰু মুখ্য ভূমিকা সম্পৰ্কে সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিয়া।
- ৭। স্বদেশী আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিয়া।
- ৮। অসহযোগ আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে এটি খতিয়ান দাঙি ধৰা।
- ৯। আইন অমান্য আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে এটি খতিয়ান দাঙি ধৰা।
- ১০। অসমত ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ এটি খতিয়ান দাঙি ধৰা।
- ১১। বৰদলৈ মন্ত্ৰীসভাৰ নেতৃত্বত অসমত স্থাপিত হোৱা শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ বিষয়ে এটি সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিয়া।